

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 455/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Prievidza č. k. 18 D 142/2017-109 z 22. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .
2. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 D 142/2017-109 z 22. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Podaniami doručenými ústavnému súdu 25. februára 2020, 11. mája 2020 a 5. júna 2020 sťažovateľ doplnil ústavnú sťažnosť o listinné dôkazy, ktoré považoval za podstatné pre posúdenie jeho veci (znalecký posudok a vyjadrenia realitných kancelárií).

2. Z obsahu príloh pripojených k ústavnej sťažnosti vyplýva, že na okresnom súde sa na návrh navrhovateľky [REDAKOVANÉ] viedlo dodatočné konanie o dedičstve po poručiťke [REDAKOVANÉ]. Predmetom návrhu bol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti (rodinnému domu) vo veľkosti $\frac{1}{2}$ k celku. Dňa 19. novembra 2019 okresný súd prostredníctvom povereného notára vydal neodkladné opatrenie, ktorým uložil sťažovateľovi (ako jednému z dedičov) povinnosť umožniť vstup do nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom dedičského konania a strpieť úkon spočívajúci v ocenení nehnuteľnosti pracovníkom realitnej kancelárie a určiť písomne tri termíny do 21. decembra 2018, v ktorých bude nehnuteľnosť sprístupnená na účel ocenenia. O termíne obhliadky nehnuteľnosti mal sťažovateľ písomne oboznámiť dedičku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] aspoň 7 dní vopred. Z mailovej komunikácie so splnomocnenou zástupkyňou dedičky z januára 2019 notárovi vyplynulo, že sťažovateľ uložенú povinnosť nesplnil a vstup do nehnuteľnosti neumožnil.

3. Keďže znalecké dokazovanie vo veci bolo znemožnené a na neodkladné opatrenie sťažovateľ nereagoval, pristúpil notár k oceneniu nehnuteľnosti a 18. februára 2019 vydal uznesenie č. k. 18 D 142/2017-74 o určení všeobecnej hodnoty majetku poručiťky na sumu 42 200 €. K tomuto záveru notár dospel po tom, čo oslovil štyri nezávislé realitné kancelárie pôsobiace v okrese Prievidza so žiadosťou o ocenenie nehnuteľnosti, resp. vyjadrenie sa k jej tržnej hodnote. Nehnuteľnosť riadne špecifikoval a uviedol, že je potrebné zohľadniť fakt, že k pozemku, na ktorom je postavená, nie je evidovaný

právny vzťah na liste vlastníctva. Následne notár zhrnul vyjadrenia realitných kancelárií (jedna z realitných kancelárií sa k žiadosti nevyjadrila), všetky tri odhady hodnoty nehnuteľnosti vydelené podielom poručiťky (1/2) zrátal a vydal troma, z čoho mu vyšla hodnota podielu na rodinnom dome poručiťky v sume 42 200 €.

4. Proti uzneseniu povereného notára podal sťažovateľ odvolanie. Okresný súd napadnutým uznesením rozhodnutie povereného notára potvrdil ako vecne správne. Postup povereného notára vyhodnotil ako súladný so zákonnými ustanoveniami, pričom zdôraznil, že medzi dedičmi nedošlo k dohode o cene majetku poručiťky a znalecké dokazovanie bolo dedičmi zmarené (najmä z dôvodov na strane sťažovateľa).

5. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ nasmeroval svoju ústavnú sťažnosť. Vysvetľuje, že predmetom dedičského konania je len dom v polovici bez pozemku, avšak povereným notárom bola do dedičstva neoprávnene zahrnutá a finančne započítaná výmera zastavanej plochy 433m², ktorú poručiťka nevlastnila. Tvrdí, že parcela č. 245/1, na ktorej leží predmetná nehnuteľnosť, sa skladá aj z pôvodnej parcely č. 416, ktorej je sťažovateľ spoluvlastníkom v podiele 1/6 k celku. Tento podiel bol teda neoprávnene zahrnutý do dedičského konania, v dôsledku čoho sa neoprávnene zasiahlo do jeho práva vlastníť majetok.

6. Na tomto základe sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti súčasne požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní. Svoju žiadosť oprel o priložené podklady dokumentujúce jeho osobné, majetkové a zárobné pomery.

8. Podaním doručeným ústavnému súdu 3. februára 2020 sťažovateľ v zmysle § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

navrhol, aby ústavný súd odložil právoplatnosť napadnutého uznesenia, pretože predpokladá, že ústavný súd ho zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

12. Zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj legislatívnej konštrukcie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013), podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

13. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

15. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

16. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

18. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

19. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

21. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva vlastníť majetok napadnutým uznesením okresného súdu potvrdzujúcim uznesenie povereného notára ako súdneho komisára o určení všeobecnej hodnoty majetku, ktorú sťažovateľ dáva do súvisu s tým, že do dedičstva po poručiťke bol neoprávnene zahrnutý jeho majetok, pretože pozemok parcely registra „C“, parc. č. 245/1, na ktorom je postavená nehnuteľnosť, „*sa skladá z pôvodnej parcely č. 416*“, ku ktorej má sťažovateľ spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/6 k celku.

22. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s vecou ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom sťažovateľa vlastníť majetok niet príčinnej súvislosti. Sťažovateľ síce na jednej strane tvrdí, že hodnota nehnuteľnosti nebola určená správne, pretože jedno z ocenení nehnuteľnosti zahŕňalo jej cenu vrátane pozemku, avšak porušenie svojich práv vidí v tom, že do dedičstva

po nebohej poručiťke bol zahrnutý jeho majetok. Napadnutým uznesením však nedošlo k zahrnutiu spoluvlastníckeho podielu sťažovateľa k pôvodnej parcele pozemku, na ktorom sa nachádza nehnuteľnosť do dedičstva po nebohej poručiťke, ako sa to nesprávne domnieva sťažovateľ, ale došlo ním iba k určeniu všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti. S ohľadom na uvedené chýba relevantná spojitosť medzi námietkou sťažovateľa spočívajúcou v údajnom dopade napadnutého uznesenia okresného súdu na jeho majetkové práva. Určenie všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti slúži najmä na zistenie, či je dedičstvo predĺžené, na zistenie základu pre výpočet odmeny notára a súdneho poplatku, a teda nejde o rozhodnutie o prejednaní dedičstva. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Okrem toho je potrebné poukázať na § 200 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku, v zmysle ktorého možno uznesenie o určení všeobecnej hodnoty majetku aj bez návrhu zmeniť, ak sa pred právoplatným skončením konania o dedičstve zistia nové skutočnosti. Ide o výnimku z pravidla o viazanosti súdu súdnym rozhodnutím ako aj z pravidla o nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia. Keďže také uznesenie možno až do skončenia konania o dedičstve zmeniť, možno považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľa za predčasne podanú, a preto ju mohol ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť aj podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti vrátane jeho návrhu na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

25. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

26. S prihliadnutím na výsledok posúdenia aktuálnej ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu